

Ringkøbing-Skjern Kommune
Troldehuset, Lem

Læreplan

Rapporten er hentet: 21-06-2021

INDHOLDSFORTEGNELSE

1 INTRODUKTION

I Danmark går størstedelen af alle børn i alderen 0-6 år i dagpleje, vuggestue eller børnehave. Det giver dagtilbuddene en unik rolle i forhold til at understøtte børns generelle trivsel og udvikling. Siden 2004 har alle dagtilbud arbejdet med en pædagogisk læreplan, hvis formål er at opstille mål for børns udvikling, læring, trivsel og dannelse inden for seks centralt fastsatte læreplanstemaer. Som led i at styrke kvaliteten på dagtilbud blev der på baggrund af dagtilbudsaftalen "Stærkere dagtilbud – alle skal med i fællesskabet" i 2017, vedtaget en ny lovgivningsmæssig ramme i 2018 for arbejdet med den pædagogiske læreplan i dagtilbud. Ændringerne tager udgangspunkt i det samlede forslag om en styrket pædagogisk læreplan, som en mastergruppe og seks arbejdsgrupper udarbejdede i 2016. Udarbejdelse af dagtilbuddets pædagogiske læreplan skal bygge på lokale udfordringer, styrker og kompetencer og de er en ledelsesmæssig beslutning, hvordan man mest hensigtsmæssigt udformer sin pædagogiske læreplan inden for de fastsatte rammer i loven og af kommunalbestyrelsen.

Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan

Den pædagogiske læreplan udarbejdes med udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag samt seks læreplanstemaer og de tilhørende pædagogiske mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring.

Dagtilbuddets pædagogiske læreplan skal fungere som et pædagogisk redskab, der via korte, relevante pædagogiske refleksioner og eksempler skal skabe en klar fælles retning for det pædagogiske arbejde, der foregår i dagtilbuddet. Herunder sikre, at den intenderede pædagogik er til stede hele dagen og i alle aktiviteter, rutiner med børnene mv. Læreplanen skal således indeholde nogle overordnede relevante refleksioner over og eksempler på, hvordan det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet inddrager børnenes perspektiv og børnefællesskabet og tager højde for den konkrete børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger og behov. Eksemplerne skal være retningsgivende for personalet i det daglige pædagogiske arbejde med børnene.

1.1 Læsevejledning

I denne læreplansrapport kan der læses om dagtilbuddets pædagogisk praksis suppleret med forskellige resultatvisninger. Resultatvisningerne skal betragtes som et kvalificeret øjebliksbillede og skal altid anvendes som led i en helhedsbetragtning af dagtilbuddet.

Gennemsnitsgraf

Dagtilbuddets resultater vises på en rød/gul/grøn skala fra 0 til 5, hvor værdierne er tillagt følgende betydning:

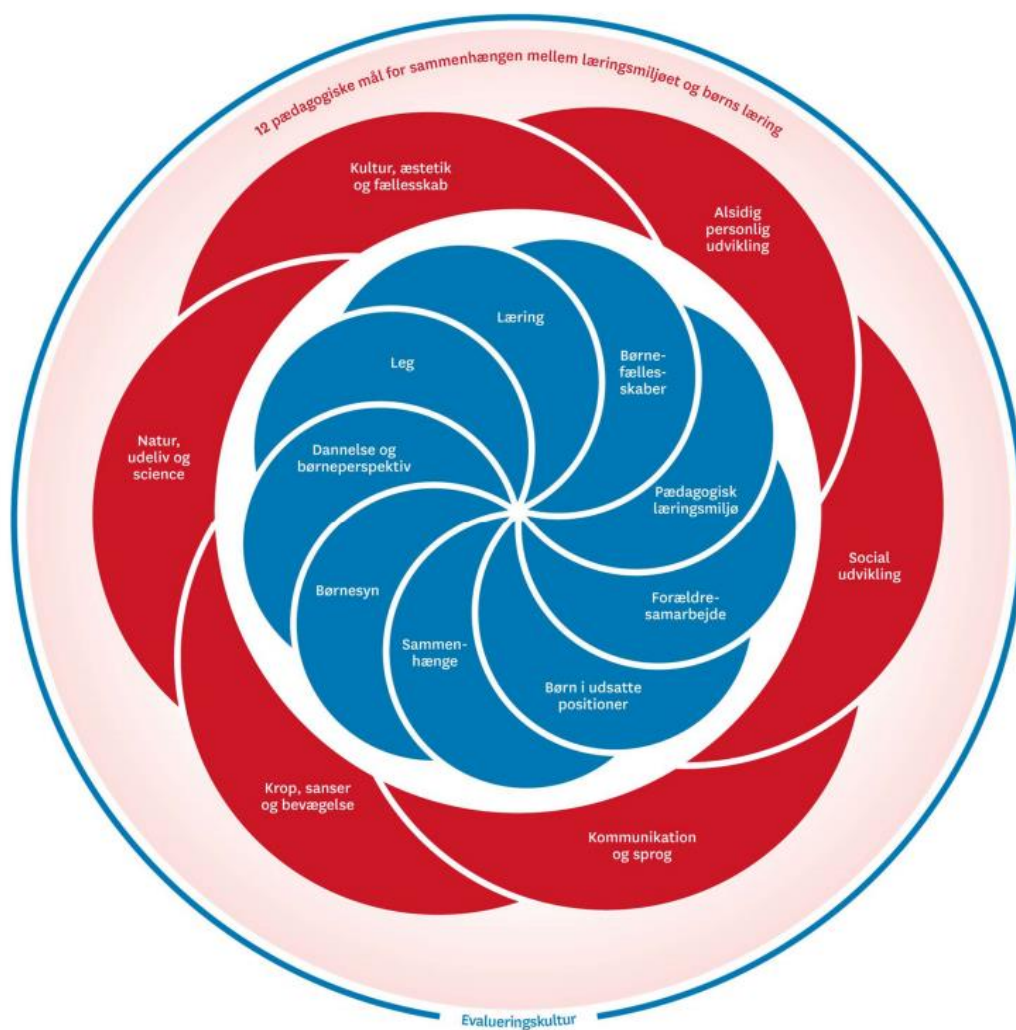
Resultater fra dagtilbuddets dialogvurderinger

Under afsnittet om læreplanstemaerne suppleres dagtilbuddets beskrivelse med en graf for fagpersonalets vurderinger af børnenes kompetencer på de enkelte læreplanstemaer. Grafen er opgjort som et simpelt gennemsnit, hvor svarerne på de enkelte spørgsmål tillægges en værdi fra 1 til 4, hvor 1 er "Kan ikke endnu" og 4 er "Kan".

Den styrkede pædagogiske læreplan

Det fælles pædagogiske grundlag
og de seks læreplanstemaer

1.2 Beskrivelse til læreplanen (Hvem er vi?)

Velkommen til Troldehusets styrkede pædagogiske læreplan.

Vi håber, at den vil give dig et indblik i børnehavens liv. Vores mål for børnegruppen er: at skabe en tryk og positiv atmosfære, hvor omsorg/nærvær, glæde, åbenhed, respekt og loyalitet er nøgleordene i vores daglige arbejde. Vi ønsker at medvirke til, at det enkelte barn får en høj grad af selvværd og bliver et selvstændigt menneske, der er nysgerrig på sig selv og omverdenen.

Vi ønsker at medvirke til, at give det enkelte barn alderssvarende udfordringer, der er med til at skabe udvikling og grobund for en god dannelse af barnet til et helt og unikt menneske.

I hverdagen skal legen være i centrum og være med til at danne grundlaget for det enkelte barns socialisering og samarbejdsevne, så det bliver i stand til at være rummelig og anderkende over for andre mennesker.

I vores daglige arbejde har vi fokus på inklusionen i forhold til hele børnegruppen. Vi bestræber os på at skabe et værdifuldt fællesskab, som er rummeligt og giver plads til alle. Et fællesskab hvor der er gode udviklingsmuligheder for det enkelte barn.

Troldehuset er en børnehave som i 2021 er normeret til 45 børn i alderen fra 2,10 - 6 år fordelt på tre grupper. Det sidste år barnet går i børnehaven samles de ældste børn som en gruppe fra midt i september måned.

Husets indretning er spændende og byder på mange små og forskellige rum til leg og aktiviteter. Herudover er der en stor legeplads med skov, shelters, bål hus, bålsted, bandebane til boldspil og en udendørsværksted.

2 DET PÆDAGOGISKE GRUNDLAG - SELVEVALUERING 2018

Evalueringsinstituttet (EVA) har udgivet Redskab til selvevaluering, som er et redskab der kommer omkring de tematikker, der er i det pædagogiske grundlag. På trods af en mindre divergens mellem navngivningen af tematikkerne i henholdsvis selvevalueringen fra 2018 og det pædagogiske grundlag fra Hovedpublikationen, er selvevalueringen et godt og anvendeligt analyseredskab, der skaber en ramme for en struktureret dialog om pædagogisk praksis.

Dato	PÆDAGOGISK GRUNDLAG								
	Et pædagogisk læringsmiljø hele dagen	Børnesyn og børneperspektiv	Børns leg	Det brede læringssyn	Samspil og relationer	Børn i udsatte positioner	Evaluerende pædagogisk praksis	Forældresamarbejde	Sammenhængende overgange
07-02-2021	3,3	3,7	3,7	3,3	3,7	4,0	3,7	3,3	4,0

2.1 Et pædagogisk læringsmiljø hele dagen

Refleksionsspørgsmål til inspiration

- Hvad karakteriserer den måde, vi organiserer vores pædagogiske læringsmiljø på, og får vi skabt et miljø, der understøtter leg, aktiviteter og rutiner? Hvad fungerer godt/dårligt?
- Hvilke pædagogiske overvejelser ligger til grund for den måde, vi organiserer vores pædagogiske læringsmiljø på? Hvordan ved vi, om vores antagelser holder stik?
- Hvordan kan vi undersøge og se, hvad børnene får ud af vores måde at organisere det pædagogiske læringsmiljø på?
- Hvordan matcher vores faglige kompetencer vores mål om at skabe et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø? Hvordan sikrer vi, at vi er fagligt godt klædt på?

Læringsmiljøer hele dagen.

Vi har fokus på, at det handler om, at vi i Lem Dagpleje og Troldehuset skal skabe forudsætning for, et blik på hvordan praksis kan rammesættes, organiseres og tilrettelægges, så børnene får de bedste betingelser for at lære og udvikle sig. Vi arbejder målrettet på, at skabe et miljø, der understøtter leg, aktiviteter og daglige rutiner. Dette gøres bl.a ved at vi har et højt fokus på vores daglige rutiner, f.eks. ved bleskift, hvor vi taler og synger med og for barnet. Vi støtter barnet i dets selvhjulpethed ift. de mange situationer i dagens løb, hvor barnet har brug for at kunne selv. Dette er med henblik på at lære og understøtte det enkelte barns alsidige personlige udvikling. Målet er at inddrage hensynet til børnenes perspektiv og skabe rammer, der understøtter at vores børn bliver empatiske, livsduelige og aktive ift. børnefællesskabet i Lem Dagpleje og Troldehuset. Vi oplever, at det der fungerer godt er vores ændrede pædagogiske refleksioner ift. praksis. Det er mærkbart, at vi arbejder med det dobbelte læringsblik ift. de daglige rutiner igennem planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter og børneinitierede aktiviteter. Fordi vi netop oplever at børnene på denne måde i endnu højere grad får mulighed for trivsel, dannelse, læring og udvikling.

De pædagogiske overvejelser omkring læringsmiljøet tager udgangspunkt i Den styrkede læreplan som beskriver at det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges, så det inddrager børnenes perspektiv og deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger. I og med at vi har det dobbelte læringsblik i fokus for vores pædagogisk praksis, bliver det et pejlemærke for, om vi er på rette vej ift. vores organisering i Lem Dagpleje og Troldehuset. Det skal prioriteres at personalet hele tiden skal gøre sig pædagogisk didaktiske overvejelser ift. børnenes udvikling, trivsel,

dannelse og læring. Vi arbejder løbende med at implementere den styrkede læreplan igennem deltagelse i fyraftensmøder, PLF/PLC uddannelsesforløb, faglige lederuddannelse og faglige fyrtårn, pædagogiske dage og drøftelser på personalemøder osv.

Personalets refleksion fra hverdagen.

1. Vi planlægger hele tiden små forløb, skaber små grupper i de store grupper. Forsøger at tage højde for hvem der har godt af at være sammen, og hvem der lige har godt af at lege hver for sig. Der er lavet en sproggruppe i børnehaven.

Fællesrummet er inddelt i små læringsrum, hvor der er mulighed for fordybelse i forskellige former for leg.

PLC rul er lavet på læring i badeværelset/garderoben og organiseringen omkring rummene.

Det fungerer godt hvis vi har clearet med hinanden hvor og hvad vi foretager os. Vidensdeling er kodeordet.

2. Vi ser på den børnegruppe vi har, og tager udgangspunkt i den. Organiseringen og rutiner skaber ro for børnene, og vi kan se udvikling. Vi kan se på børnene når de er trygge.

3. Forældre feedback. Spørge børnene selv, video optage læringsmiljøer. Børnenes leg.

4. Det gør vi via sparring, vidensdeling, uddannelser og erfaring.

BEMÆRKNING TIL RUTINESITUATIONER:

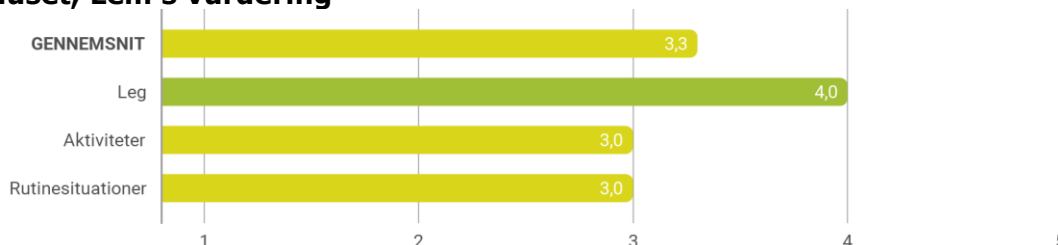
Igangsætte konkrete tiltag ved at gøre brug af det dobbelte læringsblik, ved at inddrage barnets perspektiv.

2.1.1 Vurdering

Nedenstående graf viser Troldehuset, Lem's vurdering af egen praksis på baggrund af følgende spørgsmål:

I hvilken grad skaber vi et pædagogisk læringsmiljø for alle børn, hvor børnene får de bedste betingelser for at trives, lære, udvikle sig og dannes inden for følgende typer af situationer?

2.1.1.1 Troldehuset, Lem's vurdering

2.2 Børnesyn og børneperspektiver

Refleksionsspørgsmål til inspiration

- Hvordan arbejder vi med løbende at følge børnenes spor, oplevelser og interesser? Hvad gør vi for at indfange alle børns perspektiver? Er det de samme børn, vi altid får øje på?
- Hvordan arbejder vi regelmæssigt med børnenes feedback fx på personalemøder, som input til vores faglige dialog?
- Hvordan kan vi undersøge og se, hvad børnene får ud af vores måde at organisere det pædagogiske læringsmiljø på?

- Hvordan har vi senest brugt børnenes perspektiver som grundlag for at udvikle det pædagogiske læringsmiljø? Hvilke nye indsigter nåede vi frem til? Hvad ændrede vi som resultat af vores indsigter?
- I hvilke situationer kunne det være relevant at inddrage børnenes perspektiver, hvor vi ikke gør i dag?

Børnesyn og Børneperspektiv

Ethvert barn gør sit bedste ud fra de forudsætninger, som han/hun har. Barndommen har værdi i sig selv, og derfor handler det for os om, at alle børn har ret til at være børn og til at være forskellige og udvikle sig i forskelligt tempo. Igennem et vigtigt relations og samspils arbejde omkring vores børn, opnår vi afgørende og vigtig viden omkring det enkelte barns styrker, udfordringer, interesser og derigennem understøtte det gode børneliv, hvor det handler om at vores børn oplever at der er tid, plads og ro til at være barn. Dette forudsætter at der er et nært og tillidsskabende pædagogisk personale der giver alle børn nærvær, omsorg og tryghed. Forudsætningen for at alle børn mødes med positive forventninger og tillid fra det pædagogiske personale. I Lem Dagpleje og Troldehuset tænker vi, at dannelse er en dybere form for læring.

Vi arbejder med børnenes feedback på vores personalemøder, stuemøder i vores PLC/PLF grupper. Alle børn i Lem Dagpleje og Troldehuset har en stemme, som prioriteres høres og tages alvorlig. Vi ønsker at børnene skal opleve, at de har indflydelse på deres dagligdag og aktiviteter, uanset køn, alder og kultur. Vi ønsker at alle børn skal opleve demokrati. Når vi ser, hører, oplever en ændret adfærd/ samspil handler vi på dette, ved at være undersøgende på situationen, drøfte, observere, anvende vores PLF systematik til at blive klogere på, hvad der aktuelt er i spil og evt. skal/kan handles på. Vi anvender børnenes leg som et parameter på, hvordan det enkelte barn har det og hvor det er i sin udvikling. Vi prioriterer i dagens løb i alle henseender at bringe børnenes stemme og perspektiv i spil i alt hvad der vedrører dem og deres udvikling, trivsel, dannelse og læring. Når vi får børnenes perspektiver bragt i spil, oplever vi, at vi får engagerede børn – livsduelige børn, der i endnu højere grad får lyst til og mod på at byde ind med forskellige input, ideer og tanker. Når dette lykkes opnår vi en ændret pædagogisk refleksion, hvor det bliver det dobbelte læringsblik, der skaber afsæt for nye, vigtige og fremadrettede ændrede handlemuligheder.

Personalets refleksion fra hverdagen.

1. Spørg børnene. Følger børnene i det de er optaget af og ikke gennemtvinger det forløb vi har planlagt, hvis der er noget andet der rører sig hos børnene. Ikke "glemme" de børn der er gode til at lege selv.
2. På stuemøderne.
3. Vi spurgte børnene om deres toiletvaner og tryghed omkring brugen af garderoben og toilettet, og vi ændrede efterfølgende på praksis. PLC rul toilet/garderobe.
4. Man kan godt lave en demokratisk proces omkring beslutninger af en aktivitet. Eks. nogle af vores store børn udtrykte kedsomhed over at skulle være i hallen. Pædagogen spurgte indtil, hvad de kunne tænke sig der skulle til, for at de synes, det var sjovt? En nævnte fodbold, og vi stemte derefter om det var det, vi skulle næste gang, og flertallet sagde ja. Det blev en succes.

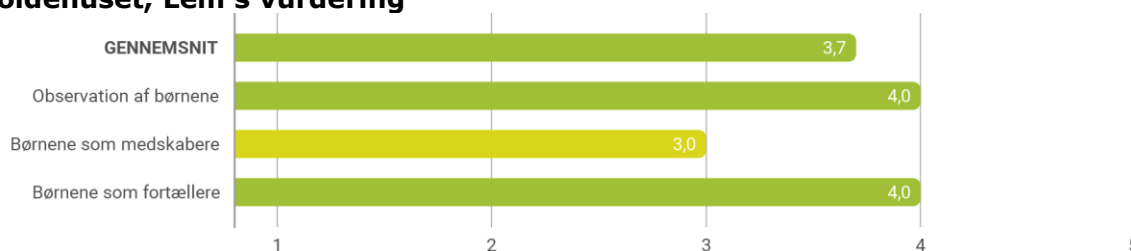
2.2.1 Vurdering

Nedenstående graf viser Troldehuset, Lem's vurdering af egen praksis på baggrund af følgende spørgsmål:

I hvilken grad bruger vi disse forskellige tilgange til at inddrage børnenes perspektiver?

2.2.1.1 Troldehuset, Lem's vurdering

2.3 Børns leg

Refleksionsspørgsmål til inspiration

- Hvordan giver vores pædagogiske læringsmiljø børnene mulighed for at bruge deres fantasi og lege?
- Hvad gør vi for at arbejde med børnenes forskellige roller og positioner i legen?
- Hvordan kan vi undersøge og se, hvad børnene får ud af vores måde at organisere det pædagogiske læringsmiljø på?
- Hvordan arbejder vi med at understøtte, at alle børn har mulighed for at være med i legen? Er der børn, som vi oplever, står uden for legen, og hvad gør vi ved det?
- Hvordan har vi undersøgt den læring og udvikling, der sker i børnenes leg?

Børns leg.

Legen har en værdi i sig selv, og skal være en gennemgående del i Lem Dagpleje og Troldehuset. Legen er grundlæggende for børnenes sociale og personlige læring og udvikling. Legen fremmer fantasi, virkelyst, sprog, nysgerrighed, sociale kompetencer, selvværd og identitet. Nogle gange skal legen støttes og guides og rammesættes ved at vi som pædagogisk personale går foran, bagved og ved siden af for derved at understøtte og sikre at alle børn kan være med og at legen udvikler sig positivt. Vi ønsker at anerkende og give plads til børns spontane og selvorganiserede lege.

Vi vil skabe rammer for at børnene på forskellig vis udfordres og gøres nysgerrige på nye muligheder i legen. Dette gør vi ved målrettet at vi er sammen med vores børn i legen, så vi derved ser og får mulighed for, at bidrage med nye ideer, tanker, overvejelser, nye legesager i det hele taget intervention, der er med til at sikre positiv udvikling i børnenes leg.

I kraft af, at vi er sammen med børnene i deres leg, får vi mulighed for at se, hvor børnene er i deres udvikling, og hvad de er optagede af. Denne viden er vigtig, da det bliver dette der er fundamentet ift. det enkelte barns læring, udvikling, dannelse og trivsel.

Personalets refleksion fra hverdagen.

1. Vi giver dem rum og plads, små grupper og udemiljøet. Legetøj til inspiration og indkøber ekstra af det de er særlig glade for eks. magneter, udklædningstøj inspirerer til rollemiljø. Bogsstaver der hænger på væggen inspirerer til børneskrivning. Stuens indretning er af betydning for legen.

2. Lærer dem at give plads til hinanden i legen. Nogle børn er gode til at finde på og organisere en leg, og det kan være trygt for andre at være i sådan en leg.

3. Guidning af det enkelte barn, gå med i en leg indtil de selv har styr på legen. Skab et rum for at enkelte børn har mulighed for at lege selv uden forstyrrelser fra andre. Individuelle hensyn. De voksne starter leg med bold eller i sandkassen med det barn der ikke har nogen at lege med, og så kommer der andre og vil være med.

4. Ved at observere dem og støtter dem i det de gør rigtigt.

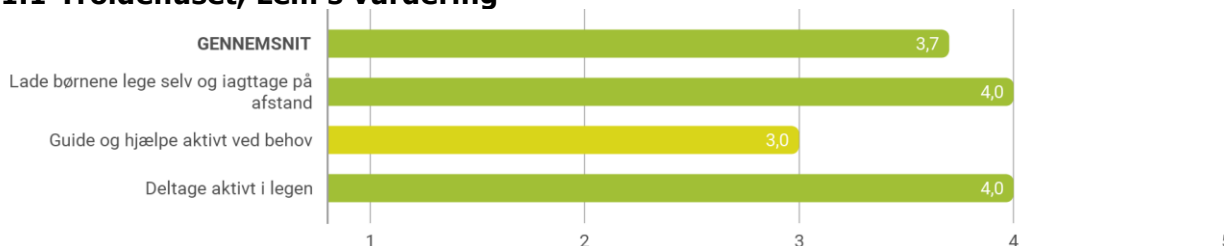
BEMÆRKNING: Igangsætte konkrete tiltag. Eks. "en flyder og en fordyber."

2.3.1 Vurdering

Nedenstående graf viser Troldehuset, Lem's vurdering af egen praksis på baggrund af følgende spørgsmål:

I hvilken grad indtager vi disse forskellige roller for at understøtte børnenes leg, så legen udvikler sig positivt for alle børn?

2.3.1.1 Troldehuset, Lem's vurdering

2.4 Det brede læringsyn

Refleksionsspørgsmål til inspiration

- På hvilke måder har vi fokus på læringsprocesser gennem hele dagen (leg, børneinitierede og vokseninitierede aktiviteter og rutiner)?
- Hvordan tilrettelægger vi det pædagogiske læringsmiljø, så det både støtter børnenes kropslige, følelsesmæssige, sociale og kognitive læring? Hvordan kan vi følge og støtte barnets undren og nysgerrighed? Hvordan udfordrer og støtter vi børnene i at få nye ideer og erfaringer med vedholdenhed og gåpåmod?
- Oplever vi, at det er alle børn, der viser deres undren og nysgerrighed ved fx at stille spørgsmål e.l.? Hvad tænker vi om, og hvad gør vi for, de børn, der sjældent giver udtryk for deres undren og nysgerrighed?
- Hvordan arbejder vi med at følge op på, om vi lykkes med det pædagogiske læringsmiljø i forhold til, hvad børnene får ud af det? Hvordan sikrer vi, at vi kommer hele vejen rundt i forhold til de seks læreplanstemaer?

Det brede læringsyn

Læring skal forstås bredt og læring sker f.eks. gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret. Der skal være en vekselvirkning mellem børneinitierede lege, voksenplanlagte aktiviteter og rutinesituationer. Det pædagogiske læringsmiljø handler om at fremme børns kropslige, følelsesmæssige, sociale og kognitive udvikling og forståelse. I Lem Dagleje og Troldehuset har vi fokus på læringsprocesser gennem hele dagen. Vores tænkning er, at børn lærer ved at udforske med krop og sanser og ved at undre sig og stille spørgsmål, og ved at eksperimentere med f.eks. materialer og gøre opdagelser. Vi arbejder for en kultur, hvor børns læring fremmes af at turde begå fejl, famle og slippe fantasien løs. Dette gør vi ved, at vi som pædagogisk personale er opmærksomme på, at være gode voksen rollemodeller, der viser børnene, at det er ok at prøve – måske fejle, være usikker. Men også at vise, at det er vigtigt, at vi er vedholdende og prøver igen, selvom noget er svært/mislykkedes og følges med børnene på deres vej og i deres eksperimenter. Det pædagogiske personale skal sørge for at præsentere og skabe mulighed for at alle børn oplever alsidige oplevelser og erfaringer fra natur, nærmiljø, kultur og samfund. Alle børn skal i Lem Dagleje og Troldehuset have

mulighed for at behandle og eksperimentere med deres forskellige erfaringer fra hjemmet og andre arenaer, for herigennem at understøtte barnets trivsel, dannelse, læring og udvikling.

Vi sikrer os, at vi arbejder med alle 6 læreplanstemaer ved, at vi på stue, personalemøder, oplægsgdage/aftener osv. reflekterer over og sparrer med hinanden ift. hvordan vi ser, de enkelte læreplanstemaer ind i de forskellige forløb/temaer som vi arbejder med i Lem Dagpleje og Troldehuset. Vi værdisætter det enkelte barns læring højt og synliggør og italesætter det over for forældrene. Vi arbejder målrettet på at flytte tidligere fokus på aktivitet til nuværende fokus på læring (det dobbelte læringsblik).

Personalets refleksion fra hverdagen.

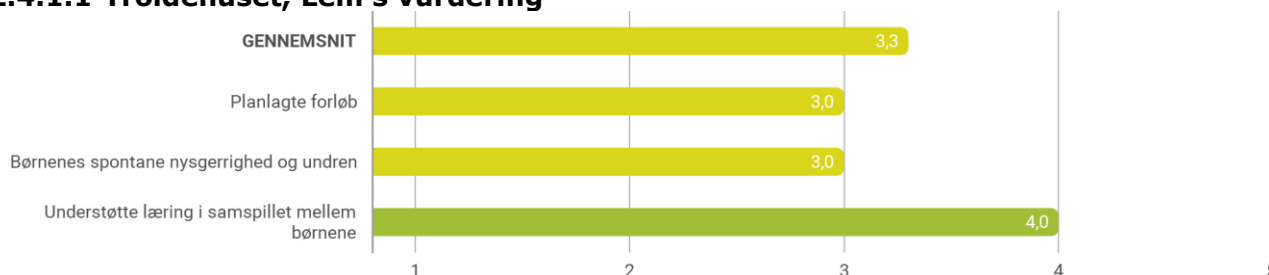
1. Vi ved og støtter op om læringsprocesser i dagligdagens rutiner og aktiviteter. Vi er tydelig tilstede og bruger den tid barnet har brug for.
2. Vi organiserer os, så vi fysisk er tilstede og har tid til at støtte og guide det enkelte barn. Vi følger barnets undren og nysgerrighed. Eks. finder barnet en edderkop, går vi på opdagelse, bruger iPad, bøger o.l.
3. Vi oplever, at sproget og de store grupper kan være en udfordring for nogle børns lyst til undren og at stille spørgsmål. Dette forsøger vi at tilgodese ved at skabe mindre grupper og sprogarbejde.
4. Det gør vi ved at evaluere - faste punkter på personalemøder, stuemøder, med børnene.

2.4.1 Vurdering

Nedenstående graf viser Troldehuset, Lem's vurdering af egen praksis på baggrund af følgende spørgsmål:

I hvilken grad har vi fokus på hver af disse tilgange, når vi arbejder med brede læringsprocesser? Arbejde med/ud fra...

2.4.1.1 Troldehuset, Lem's vurdering

2.5 Samspil og relationer

Refleksionsspørgsmål til inspiration

- Hvad kendetegner de situationer, hvor vi oplever et nærvær mellem os og børnene, og vi er fordybede sammen? Hvad skal der til, for at nærvær og fordybelse opstår? Hvad kan vi gøre for at få mere ud af det?
- Hvornår oplever vi, at vi ikke er tilgængelige for børnene og ikke har mulighed for at reagere på deres behov? Hvad kendetegner de situationer, og hvad kan vi gøre anderledes for at ændre på dem?
- Hvordan kommunikerer vi med børnene, både kropsligt og sprogligt, i forskellige situationer? Hvad oplever vi, er en god kommunikation mellem os og børnene? Har vi fokus på at spørge ind til børnenes oplevelse med åbne spørgsmål som: 'Kan du fortælle mig, hvad der skete?', 'Hvordan kan vi løse det sammen?', 'Hvilke andre ideer kan du komme i tanke om?'

- Hvordan kan vi understøtte det enkelte barns trygge tilknytning gennem det pædagogiske arbejde med hele børnegruppen?

Samspil og relationer.

Velfungerende samspil og relationer mellem børn og pædagogisk personale er afgørende for børns trivsel, læring, udvikling og dannelse. Samspil og relationer dækker over alle de situationer, hvor børn og pædagogisk personale kommunikerer eller er sammen om noget. Kvaliteten af samsillet og relationerne påvirker hele det pædagogiske læringsmiljø. Samspil og relationer af høj kvalitet er således afgørende for at kunne give børnene de bedste betingelser for trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Ovennævnte mål opnås ved at gå 3 veje i vores pædagogiske arbejde.

Sæt fokus på tilknytningen til barnet. Den første vej handler om, hvad der kendetegner tryk tilknytning, og hvordan vi ved at fokusere på tryk tilknytning i samsillet med hele børnegruppen kan arbejde med at udvikle relationer af høj kvalitet i Lem Dagpleje og Troldehuset.

Besvar børnenes behov og ideer i samsillet med dem. Den anden vej handler om, hvordan vi kan arbejde med at understøtte børns forskellige udtryksformer, inddrage børnenes perspektiv og give dem medbestemmelse.

Skab rammer for gode samspil med og trykke relationer til hvert barn. Den tredje vej handler om at skabe rammer, der understøtter vores fordybelse og nærvær sammen med børnene.

Kvaliteten af samsillet og relationen mellem os som pædagogisk personale og børnene er afgørende for det enkelte barns kognitive, sociale og motoriske udvikling.

Forskning viser at tryk tilknytning viser sig ved at barnet søger at være i nærheden af én eller få medarbejdere, når noget er nyt eller ukendt. En vigtig forudsætning er, at vi er tilgængelige for børnene, viser, at vi kan lide dem, og udviser omsorg, når et barn har brug for trøst.

Når vi viser omsorg og responderer på barnets behov, skaber vi et samspil, der giver barnet mulighed for at knytte sig trygt til os.

For os handler det om at have et stærkt fagligt fokus på, at vi igennem prioriteret relations arbejde til og med barnet opnår at blive tilknytningspersoner som er en sikker base, som især små børn kan udforske verden ud fra og vende tilbage til, når de bliver utrygge, kede af det eller trætte.

Når børn udforsker, har de stadig brug for at blive set og bekræftet. Vores opmærksomhed er med til at fastholde børnenes interesse. Et blik eller en opmuntrende kommentar kan støtte barnets vedholdenhed og fordybelse. Det øger også barnets engagement. Vores glæde og engagement smitter desuden af på børnene og hjælper til både at fange og at fast-holde deres interesse for det, de er i gang med.

En væsentlig forudsætning for at skabe et godt samspil er, at vi ser og forstår børnenes intentioner og behov. På den måde bliver vi lydhøre over for børnene og kan respondere på deres henvendelser til os.

Anden forskning viser, at børns interesse og engagement øges, når de oplever, at det pædagogiske personale viser interesse for og inddrager deres perspektiver og giver dem medbestemmelse. I Lem Dagpleje og Troldehuset skal børnene have indflydelse på udformningen af dagligdagen.

I Lem Dagpleje og Troldehuset prioriterer vi, at organisere os sådan at børnene oplever trykke og genkendelige voksne i løbet af dagen, ligesom vi målrettet arbejder med mindre børnegrupper, hvor fokus er på i endnu højere grad at kunne observere og reagere sensiti-tivt på det enkelte barns behov. Mindre grupper giver bedre mulighed for tryk tilknytning og der-med for bedre samspil.

Alle samspil, der udspiller sig mellem børn og pædagogisk personale i dagtilbuddet, har betydning for børns trivsel, læring, udvikling og dannelse. Det gælder især rutinesitua-tioner, hvor det pædagogiske personale er tæt på barnet, og som gentager sig hver dag i dagtilbuddet, fx bleskiftet, garderobesituationen og måltidet.

Personalets refleksion fra hverdagen.

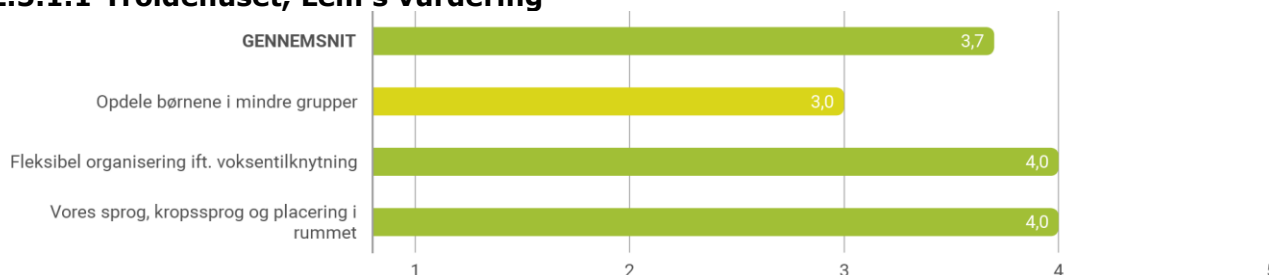
1. Vi synes generelt, at vi har et godt samspil mellem børnene og os, kendetegnene ved det gode samspil. Børnene vil gerne alle, føler tryghed ved alle voksne.
2. I ydretimerne er det sværere.
3. Vi møder børnene i øjenhøjde og har tiden til at lytte til dem. Vi stiller åbne spørgsmål/bruger "snakkepinden".
4. At vi ser og hører hvert enkelte barn og vi signalerer, at alle har en plads i gruppen.

2.5.1 Vurdering

Nedenstående graf viser Troldehuset, Lem's vurdering af egen praksis på baggrund af følgende spørgsmål:

I hvilken grad har vi fokus på disse tilgange i vores arbejde med at skabe gode samspil og relationer?

2.5.1.1 Troldehuset, Lem's vurdering

2.6 Børn i udsatte positioner og alle børns deltagelse i børnefællesskaberne

Refleksionsspørgsmål til inspiration

- Hvilken pædagogisk tilgang arbejder vi ud fra for at sikre, at alle børn oplever, at de er en del af et børnefællesskab? Hvordan er der forskel på vores praksis i forhold til forskellige aldersgrupper?
- Hvordan vurderer vi alle børnenes muligheder for at udvikle sig og få nye relationer? Er der noget, vi kan gøre anderledes for at give nogle børn bedre muligheder for at opbygge og have gode relationer?
- I hvilket omfang har vi faglige dialoger om, hvordan vi kan understøtte, at børn i udsatte positioner trives og ses i det pædagogiske læringsmiljø? Hvordan sikrer vi, at vi også har blik for og inddrager de børn, der fx ikke selv henvender sig og ikke deltager aktivt i lege og aktiviteter?
- Når vi ser på vores praksis den seneste måned, hvornår er det så lykkedes os at skabe et pædagogisk læringsmiljø, hvor alle børn trives, lærer, udvikler sig og dannes i fællesskabet? I hvilke situationer lykkedes det ikke - og hvorfor?

Børn i udsatte positioner.

Vores pædagogiske afsæt tager udgangspunkt i at interaktionen mellem barn og voksen er særlig betydningsfuld for børn i udsatte positioner. Vi har som fagprofessionelle et stort ansvar for at støtte børn med forskellige udfordringer og sikre, at alle børn deltager i fællesskabet. Vi ser det som en vigtig del af vores pædagogiske arbejde at børn i udsatte positioner ikke ekskluderes fra børnefællesskabet, men i stedet ses og opleves som en værdifuld del af fællesskabet. Det handler for os om, at alle børn skal opleve mestring i forbindelse med blandt andet børne- og vokseninitierede lege og aktiviteter. Vi arbejder målrettet på, at skabe en tæt, tryk og god relation til alle børn. Denne relation sikrer, at vi som pædagogisk personale er i stand til at skabe rammer for, at børn i udsatte positioner udfordres og oplever mestring og dermed føler sig som en vigtig del af fællesskabet. Det pædagogiske læringsmiljø skal tage højde for, at børn i udsatte positioner trives, lærer, udvikles og dannes.

Uanset alder, køn, kultur og miljø er vores mål at sikre, at alle børn ses som unikke individer og mødes nysgerrigt på hvilke styrker, kompetencer, udfordringer, behov osv. barnet har. I forhold til arbejdet med børn i udsatte positioner tænker vi vores professionelle læringsfællesskaber som et vigtigt arbejdsredskab, så vi derved sikrer vigtig viden, erfaring og kapacitetsopbygning.

For at sikre alle børns muligheder for at udvikle sig og få nye relationer - indgå i relationer er det afgørende vigtigt at vi som fagprofessionelle via en nysgerrig tilgang går på opdagelse og indhenter vigtig viden omkring det enkelte barns styrker, kompetencer og /udfordringer. Denne viden anvendes derefter målrettet ind i vores efterfølgende pædagogiske praksis, hvor fokus er på at koble os på det enkelte barn, via lege og aktiviteter, der sætter barnet i stand til at opleve værdifuld for fællesskabet og mestring - succes.

Vi arbejder dagligt for at opbygge alle børn, Dette sikrer vi ved at vi som professionelle kontinuerligt har en opmærksomhed rettet på, at skabe gode, trygge og udfordrende læringsmiljøer der stimulerer barnets trivsel, dannelse, læring og udvikling.

Personalets refleksion fra hverdagen.

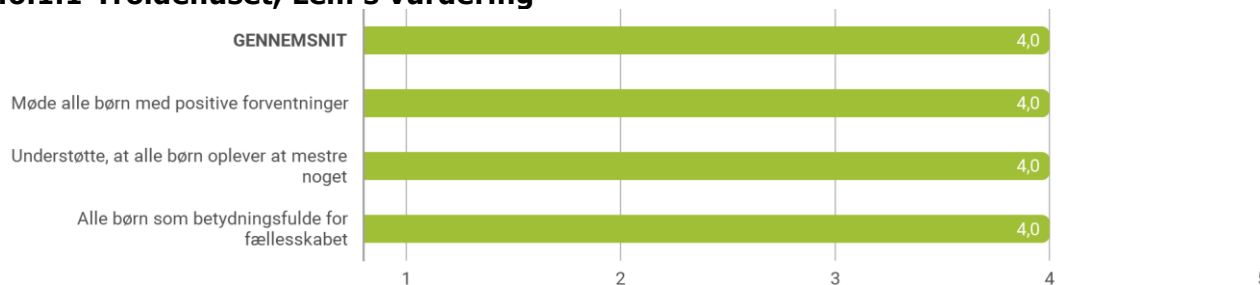
1. Vi arbejder ud fra inklusionsperspektivet. Vi tager udgangspunkt i det enkelte barns formåen og alder med naturlig fokus på de forskellige forudsætninger.
2. I løbet af dagen har børnene mulighed for at danne relationer på tværs af stuer, alder og køn. Forsat at have fokus på de små grupper.
3. Det har vi i løbet af dagen, pauser og på personalemøder. Vi inddrager eksterne fagpersoner til "betyringsmøder".
4. Vi synes, at vores praksis er god omkring samlinger, da vi kan se at børnene lærer og trives i fællesskab.
At vi ser, at det inkluderende arbejde har "båret frugt."

2.6.1 Vurdering

Nedenstående graf viser Troldehuset, Lem's vurdering af egen praksis på baggrund af følgende spørgsmål:

I hvilken grad bruger vi disse tilgange til at sikre, at alle børn trives, lærer, udvikler sig og dannes i børnefællesskaberne?

2.6.1.1 Troldehuset, Lem's vurdering

2.7 Evaluerende pædagogisk praksis

Refleksionsspørgsmål til inspiration

- Hvordan undersøger og evaluerer vi de pædagogiske læringsmiljø i sammenhæng med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse? Har vi fastsat et fokus eller formål med vores løbende evaluering af pædagogiske læringsmiljø? Hvor står vi stærkt/svagt? Hvordan oplever vi, at vi fagligt set er klædt på til at evaluere og undersøge?
- Hvad gør vi for at sikre, at vores løbende evaluering er systematisk? Hvordan definerer vi "systematisk"?
- Hvordan sikrer vi, at vores evalueringer har fokus på sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse frem for blot aktiviteterne eller blot på børnenes læring?
- Hvordan sikrer vi, at vi anvender den viden, vi får fra vores evaluering, til at justere vores pædagogiske læringsmiljø? Hvornår har en konkret evaluering senest givet ny indsigt i børnegruppens trivsel, læring, udvikling og dannelse, der har ført til ændring i vores praksis?

Evaluerende pædagogisk praksis.

Evalueringskultur i Lem Dagpleje og Troldehuset handler om, at personale og leder løbende forholder sig reflektivt til, hvordan de pædagogiske læringsmiljøer understøtter børnegruppens trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Vores professionelle læringsfællesskaber sikrer en systematisk og udviklende evalueringskultur og dokumentation, som er central for den løbende udvikling af den pædagogiske praksis, hvor målet er udviklende pædagogiske læringsmiljøer for børnene. Evaluering og dokumentation skal anvendes som sikring af en faglig selvkritisk og reflekteret tilgang til tilrettelæggelse og evaluering af vores pædagogiske praksis. Vores fokus med den løbende evaluering er, at opnå mulighed for justeringer så det pædagogiske læringsmiljø bedst muligt understøtter børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Vores professionelle læringsfællesskaber sikrer os systematik og løbende evaluering af praksis. Ved systematik forstår vi en kontinuerlig proces hvor refleksion, indhentning af viden, plan handling og respons fører os til nye handlemuligheder, struktur og nye og flere refleksioner.

Vi sikrer, at vores evalueringer har fokus på sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse ved at have opmærksom på børnenes "spor", hvor de fortæller, hvad der er brug for og ved at pædagogerne sætter sig selv reflekterende i spil ift. praksis. For os handler det om at udvælge et tema for vores evaluering og have fokus på det dobbelte læringsblik.

Personalets refleksion fra hverdagen.

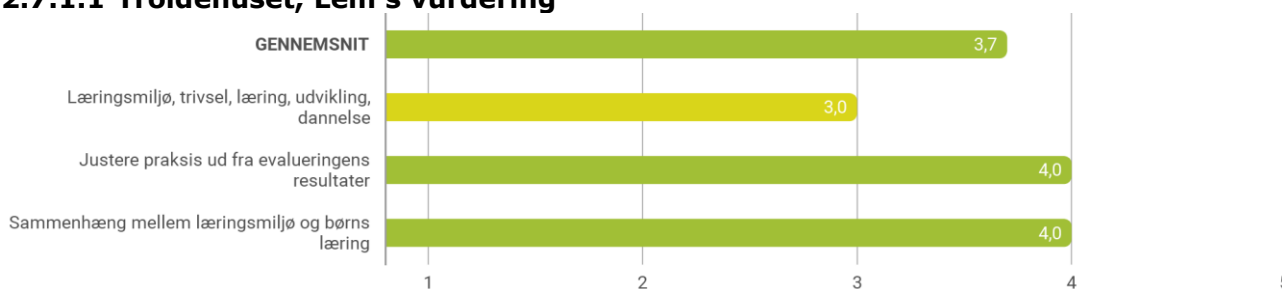
1. Vi bruger PLC rul og praksisfortællinger i vores pædagogiske arbejde i forhold til evalueringsdelen.
2. Vi gør brug af observationer og ser om barnet udvikler sig.
3. Desuden arbejder vi med løbende evalueringer og ud fra dette foretager vi justeringer.
4. Vi bruger video for at tydeliggøre vores egen pædagogiske praksis og ud fra dette planlægges nye tiltag, som vi løbende vurderer om de har den ønskede effekt.

2.7.1 Vurdering

Nedenstående graf viser Troldehuset, Lem's vurdering af egen praksis på baggrund af følgende spørgsmål:

I hvilken grad er vi opmærksomme på følgende dimensioner, når vi evaluerer vores pædagogiske praksis?

2.7.1.1 Troldehuset, Lem's vurdering

2.8 Forældresamarbejde om børns trivsel, læring, udvikling og dannelse

Refleksions spørgsmål til inspiration

- Hvordan samarbejder og kommunikerer vi i det daglige med forældrene om børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse? Hvilke rammer og regler har vi for forældresamarbejde? (Det gælder både de overordnede rammer og den konkrete håndtering i hverdagene. Er det fx ok at afbryde en aktivitet med børnene, hvis en forælder har brug for en snak?)
- Hvordan oplever vi samarbejdet med forældrene i forhold til at rådgive og vejlede dem om deres barns trivsel, udvikling, læring og dannelse?
- Hvordan arbejder vi med at møde forældrene forskelligt og tilpasse samarbejdet ud fra deres behov?
- Hvad ved vi om, hvordan forældrene oplever vores samarbejde, rådgivning og vejledning? Inddrager vi synspunkter og viden fra forældrene?

Samarbejde med forældre omkring børns læring.

I Lem Dagpleje og Troldehuset er vores fokus et samarbejde med forældrene omkring barnets trivsel, dannelse, læring og udvikling. Dette samarbejde sikres bl.a. ved at vi har et punkt på dagsordenen til vores forældremøder, der handler om, hvad vi pt arbejder med og er optagede af ift. barnets læring, og en dialog omkring hvordan forældrene kan understøtte denne læring i hjemmet. Forældrene inddrages endvidere i samarbejdet omkring deres barn via sprogvurderinger og dialogprofiler. Vores tanke omkring samarbejde står på 2 ben idet vi søger at være rammen omkring diverse arrangementer, hvor formålet er at styrke det sociale sammenhold og relationerne blandt børn og forældre, men Lem Dagpleje og Troldehusets samarbejde med forældrene skal også have et vigtigt fokus på børns trivsel og læring. Altså handler samarbejde med forældrene i Lem Dagpleje og Troldehuset optik om at børns læring forstås som et samarbejde, hvor både Lem Dagpleje, Troldehuset og forældre har et fælles ansvar.

I Lem Dagpleje og Troldehuset arbejder vi målrettet med at informere vores forældre omkring deres barns dagligdag i Lem Dagpleje og Troldehuset via opslag, daglig dialog og MinInstitution. Dette for i endnu højere grad at få involveret forældrene i deres barns dagligdag. Vi ønsker at skabe grobund for en forældre nysgerrighed/kobling og interesse ift. hvad deres barn oplever og er optagede af i Lem Dagpleje og Troldehuset i dagens løb, netop for at bakke op og understøtte den læring, der finder sted.

Vi har udarbejdet en "forventningsfolder" i Troldehuset, hvor vi har beskrevet, at vores fokus er på at være nærværende i samværet med vores børn. Derfor kan man som forælder ved aflevering aflevere en kort besked. I de tilfælde, hvor der er brug for mere tid, en rolig ramme for en ordentlig og nærværende snak, er vi ansvarlige på at få lavet en aftale om et tidspunkt, hvor en mere grundig samtale kan finde sted. Det afgørende ift. et godt og udbytterigt samarbejde med forældrene handler for os om, at have den gode og gensidige relation og dialog til og med forældrene på plads. Det handler for os at se om, at vi omgås hinanden på en respektfuld og empatisk måde. Igennem denne relation bliver det muligt for os

at få vigtig viden omkring det enkelte barn og denne s familie, som er afgørende ift. at etablere et godt og konstruktivt fremadrettet samarbejde. Når relations arbejdet er på plads oplever vi, at det bliver muligt for os at vejlede og rådgive forældrene omkring deres barns trivsel, dannelse, læring og udvikling. Den gode relation til barnet og barnets familie gør at vi oplever at vores råd og vejledning bliver taget imod. Der opleves, at der er tillid og tryghed og et fælles afsæt i samarbejdet omkring barnet.

Personalets refleksion fra hverdagen.

1. Det gør vi med den åbne og direkte dialog i hente- og bringesituationer. Der drøftes ikke andet end dagligdags situationer, tøj, barnets dag, o.l.

Ved mere dybdegående samtaler om barnets trivsel, læring, udvikling og dannelse, foregår det ved en forældresamtale.

2. Vi oplever en positiv og givende forældrekontakt. Vi giver sparring, hvis der er et ønske om dette.

3. Det gør vi igennem vores kendskab og relationer til forældrene.

4. Vi ved at forældrene oplever et godt samarbejde. Det ved vi igennem skemaer og feedback.

2.8.1 Vurdering

Nedenstående graf viser Troldehuset, Lem's vurdering af egen praksis på baggrund af følgende spørgsmål:

I hvilken grad lykkes vi med, at forældrene er aktive medspillere om barnets trivsel, læring, udvikling og dannelse inden for disse dimensioner? Styrke barnets...

2.8.1.1 Troldehuset, Lem's vurdering

2.9 Sammenhængende overgange

Refleksionsspørgsmål til inspiration

- Hvordan arbejder vi ud fra læreplanen for at skabe sammenhæng for børn og forældre i overgangen fra hjem til dagtilbud, mellem dagtilbud og fra dagtilbud til skole og SFO/fritidshjem?
- Hvordan arbejder vi med en tryk overgang til det næste tilbud? Fx aktiviteter som at besøge det nye sted, tæt dialog med fagprofessionelle fra andre tilbud, arbejde med overgangsobjekter o.l.
- Oplever vi, at vi har et fælles værdisæt med det andet dagtilbud eller skole og SFO/fritidshjem? Er vi enige om, hvad der skal til fra begge parter for at skabe en sammenhængende overgang?
- Hvad ved vi om dagplejerens/sundhedsplejerskens/pædagogens/lærerens faglighed og daglige praksis? Hvordan kan vi blive klogere på det, og hvordan kan den viden bidrage til at skabe sammenhæng?

Sammenhængende overgange.

I Lem Dagpleje og Troldehuset har et bevidst fokus på, at tilrettelægge pædagogiske læringsmiljøer som for de ældste børn skaber sammenhæng til børnehaveklassen. Arbejdet med at skabe sammenhæng til børnehaveklassen skal tage udgangspunkt i den styrkede pædagogiske læreplan sådan at børnene oplever sammenhæng til de indholdselementer, der arbejdes med i børnehaveklassen. Endvidere skal læringsmiljøet give mulighed for at børnene udvikler nysgerrighed over for bogstaver, tal, mønstre, former mv. Sammenhæng til børnehaveklassen handler om børnenes trivsel, arbejdet med børnefællesskaber og at understøtte børns lyst til at lære og deres mod på nye oplevelser. Det indebærer et pædagogisk fokus på at understøtte at børnene tør møde nye udfordringer, fordybe sig, være vedholdende og kunne indgå i børnefællesskaber og tage initiativ til at indgå i relationer. Målet er robuste og livsduelige børn.

I Lem Dagpleje og Troldehuset har vi sammen med fællesbestyrelsen udarbejdet en politik ift. at sikre "Den gode overgang". I denne politik er der lavet beskrivelser ift. hvordan vi sikrer at børnene oplever mest mulig tillid og tryghed og ligeså ift. viderebringelse af vigtig viden omkring barnet, som med fordel kan bruges ind i den nye ramme, som barnet kommer til at indgå i. Vi har faste besøgsdage i Smilehullet, gør brug af deres lokaler og vi har en medarbejder som arbejder i både i Troldehuset og i Smilehullet. Lem Dagpleje kommer fast på besøg i Troldehuset en gang om måneden.

I og med at vi i RKS er organiseret således at vi er enheder, sikrer det for os at se endnu højere grad af mulighed for at skabe den gode overgang/sammenhæng for vores børn, da vi i mange forskellige henseender har mulighed for at indgå i aktiviteter osv. sammen skole - dagtilbud. Dette sikrer, at børnene er forberedte på, hvad der skal ske og oplever et naturligt trygt skifte til det nye miljø og de nye voksne som de fremadrettet skal indgå i relationer til og med.

Personalet refleksion over hverdagen.

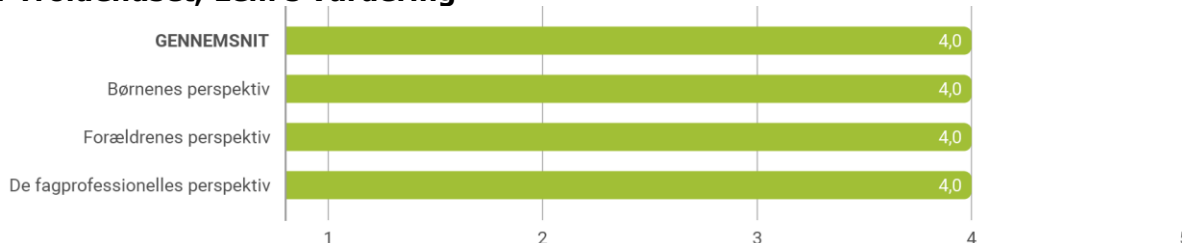
- 1.** Vi arbejder ud fra de samme lærerplaner i Lem dagpleje og Troldehuset - Helheden Lem. Vi bruger de samme ord, vendinger og værdier.
- 2.** Det gør vi ved at dagplejen besøger børnehaven og børnehaven besøger Smilehullet. Det betyder, at børnene har mødt de nye rammer, børn og personale mange gange.
- 3.** Ja, det oplever vi og er enige i, at det er alles ansvar at skabe en sammenhængende overgang.
- 4.** Flere gode overleveringer - fælles personalemøder med dagplejen, deltagelse i netværksmøder hvor det giver mening i forhold til barnets udvikling.
En pædagog som arbejder både i Troldehuset og i Smilehullet.

2.9.1 Vurdering

Nedenstående graf viser Troldehuset, Lem's vurdering af egen praksis på baggrund af følgende spørgsmål:

I hvilken grad inddrager vi disse perspektiver for at sikre sammenhæng i de forskellige overgange?

2.9.1.1 Troldehuset, Lem's vurdering

3 ØVRIGE KRAV TIL LÆREPLANEN

3.1 Inddragelse af lokalsamfundet (og evt. forældrebestyrelsen)

"Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børn." (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 29)

"Det er lederen, der i forbindelse med udarbejdelse af den pædagogiske læreplan sikrer, at forældrebestyrelsen bliver inddraget i processen omkring udarbejdelse, evaluering af og opfølgning på den pædagogiske læreplan." (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 52)

Hvordan inddrager vi lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer for børn samt evt. hvordan forældrebestyrelsen inddrages i arbejdet med læreplanen?

Inddragelse og samarbejde.

I Lem Dagleje og Troldehuset er forældrebestyrelsen en del af udarbejdelsen af den pædagogiske læreplan. På planlagte bestyrelsesmøder orienteres bestyrelsen omkring processen og bestyrelsen indgår endvidere målrettet og prioriteret i evaluering og opfølgning af den pædagogiske læreplan.

I Troldehuset samarbejdes der bl.a. med kirken omkring et krybbeopil. Der er en bedsteforældregruppe, der bl.a. varetager ting, som pedellen ikke har som arbejdsopgaver og som kommer i huset og hjælper til ved forskellige arrangementer.

Det er lederen og det pædagogiske personale, der inden for lovens kommunalbestyrelsens rammer og retningslinjer fastsætter den pædagogiske ramme for forløbende, hvor et samarbejde med evt. frivillige altid skal have børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse for øje.

3.2 Det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

"Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagtilbuddet skal integreres i det pædagogiske arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer. Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelser af børnemiljøet skal inddrages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed." (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 30)

Hvordan integrerer vi det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i det pædagogiske læringsmiljø?

Det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø.

Det fysiske børnemiljø omhandler bl.a. støjniveau, indeklima, plads til fysisk udfoldelse og stille aktiviteter, hygiejneforhold, lysforhold, garderobe, legeplads og udearealer, stuenes indretning og størrelse mv. Vi søger målrettet i vores praksis at inddrage børnenes stemme ift. hvad de synes ville være godt og hvad der er mulighed for. Som fagprofessionelle har vi hele tiden et øje på, at Lem Dagpleje og Troldehuset er et rart, positivt og trygt sted at være - et sted hvor man mødes af anerkendende og nærværende voksne. En ramme hvor barnet oplever sig set, hørt, forstået og taget alvorlig.

Det psykiske børnemiljø omhandler samspillet mellem børn og voksne. Der skal være fokus på om samspillet er kendetegnet ved gensidig respekt og tolerance og børnenes indbyrdes samspil. Det handler om at børnene i deres sprog og handlinger respekterer hinanden. Der arbejdes målrettet på, at der er accept af hinandens forskelligheder – empati og forståelse af andres behov. At kunne sætte sig i andres sted. I arbejdet omkring psykiske børnemiljøer handler det for os at se om at vi er nysgerrige på og undersøgende på børnenes relationer og interaktioner. Ved at vi er ansvarlige rollemodeller, der sikrer at vi kigger bredt og ikke isoleret på en adfærd viser vi vores børn, hvordan man kan sætte sig i andres sted, og give plads til hinanden og anerkende hinandens forskelligheder som en styrke i børnefællesskabet.

Det æstetiske børnemiljø handler om hvorvidt stuenes indretning og udsmykning virker stimulerende og inspirerende på børnene, samt hvorvidt omgivelserne indenfor og udenfor er udformet på en måde, som fremmer børnenes lyst til at bevæge og udfolde sig, fordybe sig, have stille lege mv. Det æstetiske børnemiljø skal være kendetegnet ved, at børnene er medskabere af forskellige lege og aktiviteter, hvor vi går ved siden af, bagved/foran og understøtter børnenes fantasi og kreativitet.

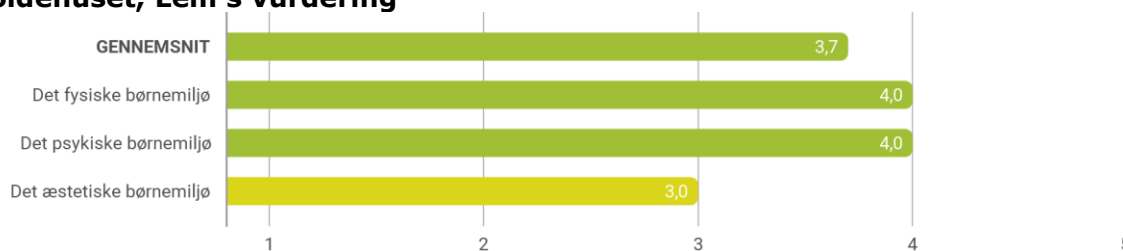
Vi inddrager den data og den viden, vi får via LLMV i hjernen hjertet Rambøll ift. at skabe psykiske, fysiske og æstetiske læringsmiljøer sådan at børnenes stemme inddrages i vores pædagogiske praksis.

3.2.1 Vurdering

Nedenstående graf viser Troldehuset, Lem's vurdering af egen praksis på baggrund af følgende spørgsmål:

I hvilken grad lykkedes det os at skabe et sundt og udviklende børnemiljø indenfor disse tre områder (med inddragelse af børneperspektivet)?

3.2.1.1 Troldehuset, Lem's vurdering

4 DE SEKS LÆREPLANSTEMAER

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i seks læreplanstemaer samt mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring.

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer.” (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 32).

De seks læreplanstemaer, som omhandler børnenes kropslige, følelsesmæssige, sociale og kognitive læring er:

- Alsidig personlig udvikling
- Social udvikling
- Kommunikation og sprog
- Krop, sanser og bevægelse
- Natur, udeliv og science
- Kultur, æstetik og fællesskab

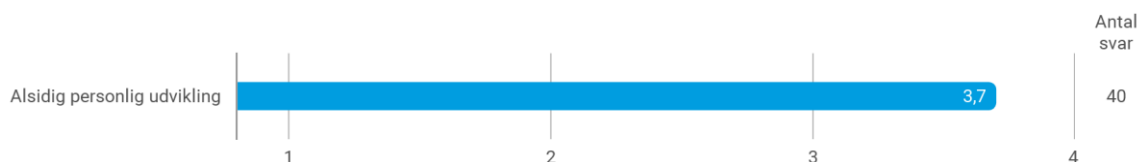
4.1 Alsidig personlig udvikling

Det pædagogiske læringsmål

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egen potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Resultat fra dagtilbuddets Dialogvurderinger

Nedenfor vises gennemsnitsscoren for fagpersonalets vurderinger af børnenes alsidige personlige udvikling hentet fra børnenes seneste Dialogvurderinger.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes alsidige personlige udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Alsidig personlig udvikling.
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogisk grundlag.

- Ses i samspil med øvrige læreplanstemaer.

Alsidig personlig udvikling.

I Lem Dagpleje og Troldehuset er vores tænkning af læringsmiljøet gennem leg, nærværende voksne og andre meningsfulde aktiviteter bidrager til, at børnene gør sig erfaringer i og med forskellige sociale positioner, som giver dem et grundlæggende demokratisk værdisæt, der udvikler og understøtter barnets dannelse og selvværd – livsduelighed. Læringsmiljøet skalsåledes fremme børnenes engagement og deltagelse, så børnene derigennem oplever fordybelse, selvrespekt, selvtillid og selvværd. I Lem Dagpleje og Troldehuset er vores målsætning at alle børn skal opleve sig som en del af fællesskabet hvor de oplever sig respekteret, passet på og værdsat af nærværende og tillidsgivende voksne. Vores pædagogiske praksis handler derfor om, at det pædagogiske personale konsekvent og kontinuerligt i deres refleksioner og pædagogiske handling tager udgangspunkt i bl.a. børn i udsatte positioner, barnets alder, køn samt social og kulturel baggrund. Vi ønsker at der i Lem Dagpleje og Troldehuset er et læringsmiljø, hvor vi sikrer at alle børn oplever sig som medskabende og betydningsfulde med henblik på at være medskabende af egne livsbetingelser. Det handler derfor om at børnene understøttes i at blive i stand til at sætte sig i andres sted, sætte ord på egne behov og følelser. I Lem Dagpleje og Troldehuset arbejdes der aktivt og målrettet på, at introducere børn til forskellige måder at håndtere konfliktfyldte situationer og følelser på og i trygge rammer give børnene mulighed for at eksperimentere med disse.

4.2 Social udvikling

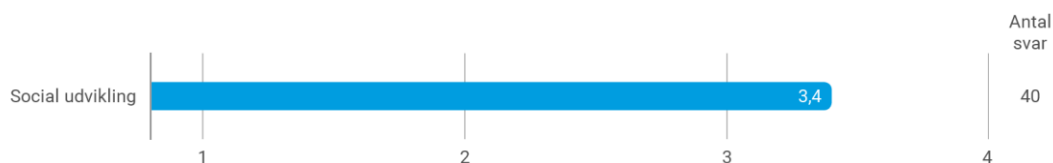
Det pædagogiske læringsmål

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet Social udvikling i beskrivelsen af temaet og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to pædagogiske mål er følgende:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Resultat fra dagtilbuddets Dialogvurderinger

Nedenfor vises gennemsnitsscoren for fagpersonalets vurderinger af børnenes sociale udvikling hentet fra børnenes seneste Dialogvurderinger.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes sociale udvikling? Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Social udvikling.
  - Tager udgangspunkt i det fælles pædagogisk grundlag.
  - Ses i samspil med øvrige læreplanstemaer.
-

Social udvikling.

I Lem Dagpleje og Troldehuset skal alle børn føle sig som en vigtig del af fællesskabet. Alle børn skal opleve at alt det, de kan byde ind med er en afgørende vigtig ressource ift. At kunne indgå og være en del af gode og udviklende relationer i både små og større fællesskaber. Det sociale dannelsesgrundlag prioriteres gennem indbyrdes relationer og venskaber mellem børn og mellem børn – voksne, da denne har stor betydning for den sociale læring og medvirker til udvikling af barnets sociale færdigheder. Deri spiller legen ofte en vigtig rolle. Vi ønsker at alle børn mødes med positive forventninger, hvor læringsmiljøet skal understøtte barnets daglige trivsel, den sociale omgang med hinanden, samtidig med at vi bidrager til, at børnene får erfaringer med at begå sig i "den store verden". Her er det vigtigt, at vi samtidig giver børnene gode erfaringer med aktivt at deltage i relationer og løse konflikter. I samspil og gennem dialog med forældrene søges der skabt rammen for, at der er i fællesskab tages udgangspunkt i barnets perspektiv, idet samarbejdet med forældrene spiller en central rolle for barnets sociale læring, trivsel, dannelse og udvikling. I Lem Dagpleje og Troldehuset skal læringsmiljøet således understøtte børns lyst til at leg, udfordre og eksperimentere. Igennem legen understøttes børnene i at forhandle, indgå kompromiser og løse konflikter. Udvikling af legen finder også sted igennem barnets iagttagelser. De lærer at afkode legens regler, og derved opnår erfaringer med forskellige sociale omgangsformer, som er vigtige ifl. Det at kunne begå sig i senere læringssituationer, og herved også blive i stand til, at afstemme med hinanden og gå på kompromis senere i livet. Det pædagogiske personale bliver herved vigtige rollemodeller, og må som en følge heraf være i stand til, løbende at veksle mellem hvornår de går bagved, ved siden af og foran barnet.

I tilrettelæggelse af det sociale læringsmiljø og rammer for legen, spiller såvel det fysiske, psykiske og det æstetiske miljø en meget vigtig rolle.

4.3 Kommunikation og sprog

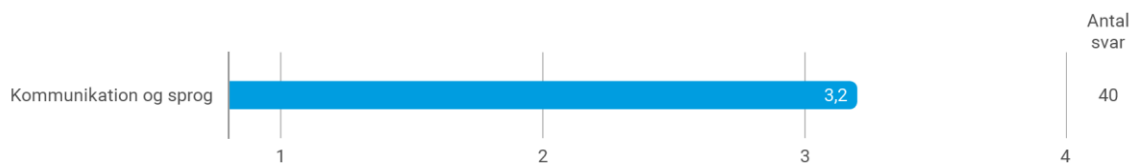
Det pædagogiske læringsmål

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet Kommunikation og sprog skal tage udgangspunkt i beskrivelsen af temaet og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to pædagogiske mål er følgende:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Resultat fra dagtilbuddets Dialogvurderinger

Nedenfor vises gennemsnitsscoren for fagpersonalets vurderinger af børnenes kommunikation og sprog hentet fra børnenes seneste Dialogvurderinger.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kommunikation og sprog? Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kommunikation og sprog.
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogisk grundlag.
- Ses i samspil med øvrige læreplanstemaer.

Kommunikation og sprog.

I Lem Dagpleje og Troldehuset tager arbejdet med kommunikation og sprog udgangspunkt i særligt 3 omdrejningspunkter. Disse omdrejningspunkter er *interaktioner*, *sproglige rollemodeller* og *fællesskaber*.

Interaktioner: Sproget læres som en naturlig forlængelse af den udveksling, der foregår ved at se, snakke/pludre og gestikulering, hvilket kræver et nærværende samspil børn – børn og børn – voksne imellem. Det pædagogiske personale har fokus på, interaktioner til og med barnet er båret af lyst, indlevelse og nysgerrig tilgang med hensyn til kommunikation og samtale om det, barnet er optaget af. Børnene oplever sprog hele dagen igennem i Lem Dagpleje og Troldehuset. Sprogtilegnelse sker i relationerne både i planlagte såvel som i rutinesituationer, hvilket derfor kræver at det pædagogiske personale er meget opmærksomme på, hvordan de indgår i dialog til og med barnet. Det handler om en opmærksomhed på at tale *med* barnet og ikke *til* barnet.

Sproglige rollemodeller: Sproget udvikles i dialoger med forskellige rollemodeller. Det være sig forældre og det pædagogiske personale og i børnenes indbyrdes lege og interaktioner. Ved at lytte, fortælle, stille spørgsmål og i det hele taget lege med sproget gives børnene mulighed for at eksperimentere med den sproglige kommunikation, og opnår herved lyst og mod til at aflæse og udvikle sproget i forskellige situationer og fællesskaber.

Fællesskaber: For at kunne indgå i fællesskaber og relationer er kommunikation og sprogtilegnelse en central faktor – både ift. at kunne indgå i fællesskaber og vedligeholdelse af disse. Legen er en vigtig øvebane for det nonverbale og den verbale kommunikation, ordforråd og sætningsdannelse. Det pædagogiske personale arbejder målrettet på at understøtte og videreudvikle børnenes sproglige udvikling igennem legen.

Det betyder at læringsmiljøet i Lem Dagplejen og Troldehuset tilbyder vores børn en bred vifte af sproglige læringsmuligheder og aktiviteter, understøtter tilegnelsen af sprogforståelse, ordforråd, udtale og sætningsdannelse. Sproglige læringsmuligheder skal ind tænkes i alle rutiner, i planlagte og spontane aktiviteter hvor barnet introduceres til nye begreber og udtryksformer, skriftsymboler og billedsprog, så sproget derved nuanceres for barnet. I vores dialog redskab i Hjernen og Hjertet har vi sprogvurderinger, hvor vi i samarbejde med forældrene sikrer et fælles afsæt i understøttelsen af barnets sproglige kommunikative tilegnelse. Læringsmiljøet tilbyder derfor gennem didaktiske overvejelser, hvilke metoder/produkter vi ønsker at introducere for børnene for at vække deres nysgerrighed.

4.4 Krop, sanser og bevægelse

Det pædagogiske læringsmål

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet Krop, sanser og bevægelse skal tage udgangspunkt i beskrivelsen af temaet og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to pædagogiske mål er følgende:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Resultat fra dagtilbuddets Dialogvurderinger

Nedenfor vises gennemsnitsscoren for fagpersonalets vurderinger af børnenes krop, sanser og bevægelse hentet fra børnenes seneste Dialogvurderinger.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes krop, sanser og bevægelse?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Krop, sanser og bevægelse.
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogisk grundlag.
- Ses i samspil med øvrige læreplanstemaer.

Krop, sanser og bevægelse.

Børn oplever verden gennem kroppen. Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden samt følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relations dannelse udgår fra kroppen.

I Lem Dagpleje og i Troldehuset er vores mål at give alle børn, herunder også de børn, som har begrænsede erfaringer med krop, sanser og bevægelse, mulighed for at deltage i fællesskaber, aktiviteter og leg, og det pædagogiske personale skal motivere børn til at bevæge sig ved at vise glæde ved bevægelse og kropslig udfoldelse. I Lem Dagpleje og i Troldehuset er målet, at skabe rammer for, at alle børn dagligt skal inviteres til at få mange forskellige kropslige erfaringer i et læringsmiljø, hvor bevægelsesglæde, kreativitet og leg er nøglebegreber, og hvor det pædagogiske personale understøtter det enkelte barn og skaber fleksible, inkluderende og udfordrende læringsmiljøer. Det pædagogiske personale er nysgerrigt og udvælger og følger bevidst børnenes bevægelsesinitiativer, så børnene med

voksen støtte og guidning oplever selv- og medbestemmelse som en naturlig del af deres dannelse og erfaringsproces.

Krop: Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at børn har mulighed for at erfare verden med deres krop og gennem deres krop. Gennem kropslig erfaring undersøger barnet "Hvem er jeg, hvad kan jeg – hvad kan du og hvad kan jeg? Således udvikles kropps identiteten i det sociale samspil gennem kropslig erfaring.

Sanser: Børnes forståelse af verden sker via deres sanser. Derfor skal det pædagogiske læringsmiljø i Lem Dagpleje og i Troldehuset understøtte og sikre stimulering af de tre motoriske grundsanser (den taktile sans, den vestibulære sans/labyrintsansen og muskel-led-sansen) i samarbejde med de fire øvrige sanser (lugtesansen, synssansen, smagssansen og høresansen). Det har afgørende betydning for barnets motoriske udvikling og automatisering af bevægelser (såvel grov- som finmotorik). Ift. sanser er det vigtigt at vi holder os for øje, at sanselige læringsmiljøer skal tilgodese en æstetisk dimension, hvor børns legende undersøgelser og kreative eksperimenter med bevægelse er i centrum.

Målet i Lem Dagpleje og i Troldehuset er derfor, at de sanselige læringsmiljøer sikrer rum for børnenes erfaringer med kropslige fornemmelser og følelser, og det enkelte barn udvikler kendskab til og tryghed ved kroppens reaktioner og signaler og oplever en ro ved at hvile i sig selv: Det handler derfor om, at læringsmiljøet både uden og indendørs sikrer plads til børnenes kropslige "væren" og "gøren".

Bevægelse: I Lem Dagpleje og i Troldehuset er vores fokus derfor på, at bevægelsesfællesskaber udvikler barnets mestring af kropslige/sanselige indtryk og udtryk og styrker deres evne til at aflæse og forstå andre børns og voksnes gestik, mimik, og kropslige udtryk. Med andre ord sikres børnene en øve bane hvor børnene gør sig erfaring med aflæse andre og udvise empati for andre. Bevægelse og fysisk udfoldelse handler om børns aktive udforskning af verden og kroppens muligheder såvel alene som sammen med andre børn og aktivt pædagogisk personale i et inkluderende børnefællesskab og i samspil med de fysiske omgivelser ude og inde.

4.5 Natur, udeliv og science

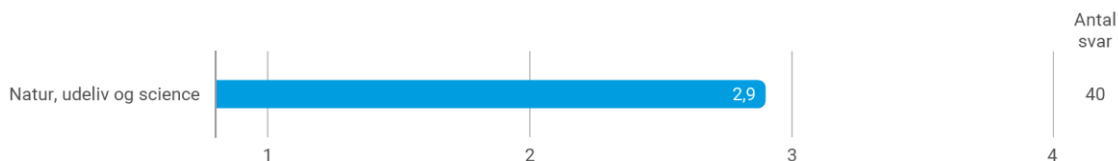
Det pædagogiske læringsmål

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet Natur, udeliv og science skal tage udgangspunkt i beskrivelsen af temaet og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to pædagogiske mål er følgende:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhæng, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Resultat fra dagtilbuddets Dialogvurderinger

Nedenfor vises gennemsnitsscoren for fagpersonalets vurderinger af børnenes natur, udeliv og science hentet fra børnenes seneste Dialogvurderinger.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes natur, udeliv og science? Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Natur, udeliv og science.
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogisk grundlag.
- Ses i samspil med øvrige læreplanstemaer.

Natur, udeliv og science.

Naturoplevelser i barndommen består af en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension. I Lem dagpleje og i Troldehuset opfatter vi derfor naturen som et rum/læringsmiljø, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også et grundlag for at arbejde med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur. Personalet i Lem dagpleje og i Troldehuset skal opmuntre børnene til at foretage egne undersøgelser, støttes og guides i at turde øve sig igen og igen for derved at opbygge en grundlæggende tillid til egne ideer og evner, selvom de møder modgang.

Natur: Lem dagpleje og Troldehuset har et målrettet fokus på at inddrage Naturens Rige som et aktivt læringsmiljø. Læringsmiljøet skal derfor tilgodesee, at alle børn, uanset hvor de vokser op, og uanset baggrund, får mulighed for at opleve et bredt udsnit af naturen, både i byen og på landet. Børnene skal sikres mulighed for erfaringsdannelse med naturens cyklus såsom fødekæder, forskellige vejrphænomener, plante og dyreliv og derved opnå en begyndende forståelse for sammenhænge i naturen. Læringsmiljøet må derfor skabe mulighed for at børnene oplever hvordan de påvirker og påvirkes af naturen.

Udeliv: I Lem dagpleje og i Troldehuset skal uderummet som læringsmiljø give plads til sansning, bevægelse, fantasi og kreativitet. Det handler om lege, som stimulerer børns kreativitet, nysgerrighed og fantasi, f.eks. ved inddragelse og anvendelse af naturmaterialer, som giver plads til fantasi og fortolkning, når træstammen forvandles til en motorcykel. Børnenes deltagelsesmuligheder udvikles derved i fællesskabet på tværs af alder, køn, kultur og interesser.

Science: Beskriver en undersøgende tilgang, hvor læringsmiljøet skal give mulighed for at børnene danner sig erfaring med årsag/ virkning, sammenhænge og støtter børnene i at kunne kategorisere og systematisere deres omverden. Det betyder at det pædagogiske personale i Lem dagpleje og i Troldehuset tilrettelægger læringsmiljøet, så det giver børn mulighed for at eksperimentere med antal, rum og form som er de tidlige indgange til det matematiske sprog og begreber.

4.6 Kultur, æstetik og fællesskab

Det pædagogiske læringsmål

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet Kultur, æstetik og fællesskab skal tage udgangspunkt i beskrivelsen af temaet og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to pædagogiske mål

er følgende:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andre kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Resultat fra dagtilbuddets Dialogvurderinger

Nedenfor vises gennemsnitsscoren for fagpersonalets vurderinger af børnenes kultur, æstetik og fællesskab hentet fra børnenes seneste Dialogvurderinger.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kultur, æstetik og fællesskab?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kultur, æstetik og fællesskab.
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogisk grundlag.
- Ses i samspil med øvrige læreplanstemaer.

Kultur, æstetik og fællesskab.

I Lem dagpleje og i Troldehuset tænker vi kultur som en skabende kraft, der skal aktivere alle børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet. Læringsmiljøer skal derfor have fokus på kultur, som sikrer at børnene møder nye sider af sig selv, får mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og en forståelse af deres omverden. Det pædagogiske personale skal derfor skabe et læringsmiljø, der formidler glæde ved æstetiske oplevelser og en skabende praksis. Læringsmiljøet skal således sikre, at alle børn får erfaringer, der kan forankre værdier, og som kan fungere som rettesnor for at orientere sig og handle på en hensynsfuld, demokratisk og respektfuld måde. Udvikling af empati. Dette understøtter forpligtende fællesskaber og sikrer sammenhæng til skole, lokalsamfund og en globaliseret verden. Nysgerrighed, sansning, leg og fantasi indgår i den æstetiske læreproces og ansporer til nye perspektiver og anskuelser, der kan forankres som ny viden og ny læring.

Kulturelt indtryk og udtryk: Æstetiske oplevelser giver børn mulighed for at dele, spejle sig i og fortolke egne og andres livserfaringer, tanker og drømme. Samtidig har oplevelserne en kropslig dimension, hvor indtryk sætter før sproglige aftryk som kropslige fornemmelser og oplevelser. Det handler om at sikre plads og rum til fordybelse for børnene. Der må derfor prioriteres at det fysiske læringsmiljø i eller uden for dagtilbuddet skal give mulighed for, at børn selv kan søge inspiration og oplevelser i forskellig litteratur og billedbøger, musik, fotografi mv.

Kultur og fællesskaber:

Læringsmiljøet være et demokratisk fællesskab, der sikrer deltagelsesmuligheder for alle børn, og hvor børn oplever sig selv som en aktiv del af beslutningsprocesser ud fra erfarings-niveau og formåen. Derfor arbejder Lem dagpleje og Troldehuset målrettet på, at møde alle børn med en differentieret pædagogisk

indsats, så alle, også børn i udsatte positioner, har mulighed for at få erfaringer med at udfolde sig og begå sig i samfundet. Børn skal understøttes i at udvikle evner, så de kan blive både skabende og producerende og navigere i samfundet på etisk forsvarlige måder i forhold til sig selv og andre. Fokus i Lem dagpleje og i Troldehuset er således på at skabe livsduelige børn, der har forståelse, respekt og empati for andre og ligeledes besidder tro på egne evner og værdi i fællesskabet.

5 MINISTERIETS SKABELON TIL EVALUERING

5.1 Arbejdet med den pædagogiske læreplan

"Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at etablere en evalueringskultur i dagtilbuddet, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø.

Med evalueringskultur i dagtilbuddet forstås, at lederen har ansvar for, at det pædagogiske personale og ledelsen løbende forholder sig reflektivt til, hvordan de pædagogiske læringsmiljøer understøtter børnegruppens trivsel, læring, udvikling og dannelse." (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 50-51)

Hvilke dele af vores pædagogiske læringsmiljø har vi særligt haft fokus på over de sidste 2 år?

I Lem dagpleje og i Troldehuset har vi haft fokus på de forskellige læringsmiljøer, som vi bar beskrevet ud fra et barneperspektiv og et voksenperspektiv.

Vi har f.eks. lavet PLC rul på garderoben, toiletterne. Der er også lavet PLC rul på børn med udfordringer for at fremme deres sociale udvikling og relationer.

Hvordan har vi organiseret vores evalueringskultur?

Vi bruger PLC rul og praksisfortællinger i vores pædagogiske arbejde i forhold til evalueringsdelen. Desuden arbejder vi med løbende evalueringer og ud fra dette foretager vi justeringer. Videoptagelser bruges også for at tydeliggøre vores egen pædagogiske praksis og ud fra dette planlægges nye tiltag, som vi løbende vurderer, om de har den ønskede effekt.

Hvordan har vi arbejdet med vores lokale skriftlige læreplan?

I Lem dagpleje og i Troldehuset har vi gennem de sidste år arbejdet med at få viden og kendskab til den styrkede læreplan. Dette har vi gjort via Børne- og socialministeriets materialer - om den styrkede læreplan og hæftet - redskab til selvevaluering. Vi har uddannet en faglig fyrtårn, deltaget i forskellige læringsdage og på personalemøder har vi arbejdet med det pædagogiske grundlag og de seks læreplanstemaer. Vi har gennemarbejdet hvert enkelt tema og sammenholdt det med vores egen praksis både i forhold til dagplejen og børnehaven.

5.2 Evaluering og dokumentation af elementer i det pædagogiske læringsmiljø

Den pædagogiske læreplan

- Lederen er ansvarlig for, at arbejdet med den pædagogiske læreplan evalueres mindst hvert andet år med henblik på at udvikle arbejdet. Evalueringen skal tage udgangspunkt i de pædagogiske mål og herunder en vurdering af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.
- Evalueringen skal offentliggøres.
- Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at sikre en løbende pædagogisk dokumentation af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Den pædagogiske dokumentation skal indgå i evalueringen.
- Som led i at kunne evaluere sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet og børnegruppens trivsel, læring, udvikling og dannelse kan der fokuseres på elementer i det pædagogiske læringsmiljø. På den ene side fx, hvordan børnesynet, børneperspektivet og arbejdet med dannelse kommer til udtryk i det daglige pædagogiske arbejde, og på den anden side eksempelvis:
  - Børnegruppens trivsel og læring
  - Børn i udsatte positioners trivsel og læring
  - Tosprogede børns trivsel og læring
  - Det enkelte barns trivsel, læring, udvikling og dannelse.
- Fokus på enkelte elementer kan bidrage til at kvalificere evalueringen af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 51

Hvad var formålet med den evaluering, vi gennemførte?

Udfordring.

At vores fællesrum fungerede som gennemgangsrum med højt støjniveau.

Vi var nysgerrige på, hvordan vi fik skabt et læringsmiljø som indbød til lege, fordybelse, læring og trivsel.

Hvilken pædagogisk dokumentation har vi indsamlet i arbejdet med den gennemførte evaluering?

En indretningskonsulent kom og vejlede os til optimal indretning i forhold til ovennævnte.

Vi benyttede os af børneinterviews for at blive klogere på børneperspektivet.

Forældrebestyrelsen blev inddraget i løsningsprocessen.

Hvad lærte vi om sammenhængen mellem vores pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse?

Vi lærte, at børn gerne ville have små rum til fordybelse, at de så fællesrummet som et sted, man kunne løbe, men også at mange børn fandt fællesrummet attraktivt, da det gav en frihedsfølelse. Forældreperspektivet var også, at fællesrummet var støjende og uoverskueligt.

Hvilke ændringer og/eller justeringer af praksis gav evalueringen anledning til?

Vi evaluerer og justerer løbende på de små forskellige læringsmiljøer i fællesrummet. Vi er meget omhyggelige med, at se på børnegruppen og hvilke behov der er.

Vi lavede små læringsmiljøer, som gav mulighed for konstruktionslege, områder til fordybelse for børnene samt relations dannelse.

5.3 Inddragelse af forældrebestyrelsen

"Forældrebestyrelsen i kommunale, selvejende og udliciterede daginstitutioner skal inddrages i udarbejdelsen og evalueringen af og opfølgningen på den pædagogiske læreplan.

Forældrebestyrelsen for den kommunale dagpleje skal inddrages i udarbejdelsen og evalueringen af og opfølgningen på den pædagogiske læreplan." (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 52)

Hvordan har vi inddraget forældrebestyrelsen i evalueringen af den pædagogiske læreplan?

Forældrebestyrelsen inddrages løbende på opfyldning af den styrkede pædagogiske læreplan.

5.4 Det fremadrettede arbejde

"En systematisk og udviklende evalueringskultur er central for den løbende udvikling af den pædagogiske praksis, og målet er bedre pædagogiske læringsmiljøer for børnene gennem en systematisk evalueringskultur og en meningsfuld og udviklende feedback til det pædagogiske personale." (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 50-51)

Hvilke områder af vores pædagogiske læringsmiljø vil vi fremadrettet sætte mere fokus på?

Vi vil sætte fokus på det sproglige læringsmiljø, da vi oplever, at flere børn har sproglige udfordringer og at vi får flere flersprogede børn. Sproget har stor betydning for børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Hvordan vil vi justere organiseringen af vores evalueringskultur?

Vi vil forsat evaluere og justere løbende. Vores evalueringskultur giver meningsfulde understøttende drøftelser og ud fra dette, justerer vi løbende vores pædagogiske praksis.

Hvordan har eller vil vi på baggrund af denne evaluering ændre og/eller justere vores skriftlige pædagogiske læreplan?

Vi har oprettet sproggrupper for vores flersprogede børn, samt at det fysiske miljø indbyder til sproglig læring.

6 UDVIKLINGSPLANER

Troldehuset, Lem har ikke oprettet udviklingsplaner til denne læreplan.